

3- Cesedin bir uzvundaki bir hüceyrede yapılan tasarruf, en evvel cesedi tasavvur etmeye mütevakkıftır.

İ'lem eyyühe'l-aziz! Cesedin bir uzvundaki bir hüceyrede yapılan tasarruf, en evvel cesedi tasavvur etmeye mütevakkıftır. Çünkü küllün nakışlarıyla, ahvaliyle cüzün çok alâka ve münasebetleri vardır. Öyle ise cüzde tasarruf, Hâlık-ı küll'ün emri altındadır.

Üstad burada çok ince bir tevhid delili kuruyor: **Bir hücre üzerinde yapılan en küçük tasarruf bile, bütün beden bilinmesini ve gözetilmesini gerektirir.** Çünkü hücre tek başına duran müstakil bir parça değildir. O hücre, ait olduğu dokuya, dokunun bağlı olduğu organa, organın bağlı olduğu bedene, bedenin ihtiyaçlarına ve hayatın umumî düzenine göre yaratılır, yerleştirilir ve çalıştırılır.

Bir doktor, insan vücudunda küçücük bir yere müdahale edecek olsa, sadece o noktaya bakarak hareket edemez. Çünkü o küçük noktanın bütün bedenle alakası vardır. Bir damarı keserse kanama olur; bir sinire dokunsa his veya hareket bozulur; bir dokuya yanlış müdahale etse organ vazifesini kaybeder. Demek küçücük bir hücreye, dokuya veya azaya müdahale etmek için bütün bedenin düzeni hesaba katılır.

Doktor Sadece Bir Yere Bakmaz

Mesela doktor bir ameliyat yapacağı zaman sadece kesilecek yere bakmaz. Hastanın kalbini, tansiyonunu, kan değerlerini, akciğerini, böbreğini, şekerini, kanama riskini, alerjisini, yaşı ve genel kuvvetini de hesaba katar. Çünkü ameliyat bir noktada yapılır; fakat tesiri bütün bedene yayılır. Bu da gösterir ki cüzde tasarruf, küllü bilmeyi ister.

Cesedin bir uzvundaki bir hüceyrede yapılan tasarruf, en evvel cesedi tasavvur etmeye mütevakkıftır.

“Cesedin bir uzvundaki bir hüceyrede yapılan tasarruf...” denilince maksat şudur: Mesela gözdeki bir hücrenin yaratılması, kalpteki bir hücrenin çalıştırılması, derideki bir hücrenin yenilenmesi, midede bir hücrenin vazife görmesi gibi en küçük biyolojik işler bile birer tasarruftur. Yani o hücreye şekil verilmesi, yer tayin edilmesi, vazife yüklenmesi,

ömrünün belirlenmesi, çoğalmasının ayarlanması ve diğer hücrelerle münasebetinin kurulması bir idare ve düzen işidir.

Tasavvur Ne Demektir?

“En evvel cesedi tasavvur etmeye mütevakıftır” ifadesinde “tasavvur”, bizim hayal etmemiz gibi basit bir düşünme değildir. Burada mana şudur: Bir hücrede doğru tasarruf yapabilmek için, bütün bedenin planını, ihtiyaçlarını, organlarını, dengesini, vazifelerini ve gelecekteki hâllerini bilmek gerekir. Çünkü hücre, bütün bedenin nizamından bağımsız değildir. Bir hücreye dokunmak, aslında bütün beden sistemine dokunmaktır.

Göz Hücresi Misali

Mesela gözdeki bir hücre, sıradan bir hücre gibi yaratılmaz. O hücre, görme vazifesine uygun olmalıdır. Işığa karşı hassas olmalı, retina düzeni içinde yerini almalı, sinir sistemiyle münasebet kurmalı, beyne giden görme yolunun parçası olmalıdır. Eğer o hücre yanlış yerde, yanlış biçimde, yanlış vazifeyle yaratılsa görme bozulur. Demek gözdeki bir hücreyi yapmak için yalnız o hücreyi bilmek yetmez; gözü, sınırları, beyni, ışığı, görüntüyü ve bedenin görme ihtiyacını da bilmek gerekir.

Kalp Hücresi Misali

Kalpdeki bir hücre de tek başına düşünülemez. O hücre kalp kasının ritmine uygun çalışmalı, diğer kalp hücreleriyle beraber kasılıp gevşemeli, kan dolaşımının temposuna uymalı, bedenin oksijen ihtiyacını karşılayan sistemin bir parçası olmalıdır. Eğer o hücre kendi başına hareket etse, kalbin ritmini bozabilir. Demek kalpteki bir hücrede tasarruf etmek, bütün dolaşım sistemini, akciğerleri, damarları, beyni ve bedenin hayat dengesini bilmeye bağlıdır.

Deri Hücresi Misali

Derideki bir hücre de sadece “küçük bir parça” değildir. O hücre, bedeni dış etkilere karşı koruyan bir duvarın tuğlası gibidir. Ne kadar çoğalacağı, ne zaman öleceği, ne zaman yenileneceği, hangi tabakada duracağı, yaralanma anında nasıl tamire katılacağı ölçülüdür. Eğer deri hücreleri gerektiğinden fazla çoğalsa yara kapanmaz, tümörleşme olur; az çoğalsa beden korunamaz. Demek küçücük bir deri hücresinde bile bütün bedenin korunma hikmeti gözetilir.

Çünkü küllün nakışlarıyla, ahvaliyle cüzün çok alâka ve münasebetleri vardır.

Küllün Nakışlarıyla Cüzün Alakası

Metindeki “**Çünkü küllün nakışlarıyla, ahvaliyle cüzün çok alâka ve münasebetleri vardır**” cümlesi çok mühimdir. “Küll” bütün bedendir; “cüz” ise o bedenin küçük bir parçası,

mesela bir hücredir. Bedenin şekli, mizacı, sağlığı, organları, hareketleri, ihtiyaçları ve vazifeleri o hücreyle alakadardır. Hücre de bütün bedenin bu genel düzenine göre mana kazanır. Yani cüz, küllün dışında anlaşılabilir.

Harf ve Kitap Misali

Bir kitabın içindeki tek bir harfi düşünelim. O harfin doğru yazılması için sadece mürekkep yetmez. O harfin kelime içindeki yeri, kelimenin cümledeki vazifesi, cümlenin paragraftaki manası, paragrafın kitabın bütünündeki maksadı bilinmelidir. Bir harfi rastgele değiştireniz bazen bütün cümlenin manası bozulur. Aynen öyle de bedendeki bir hücre, kitabın harfi gibidir. O hücrede doğru tasarruf etmek için beden kitabının tamamını bilen bir kudret lazımdır.

Şehir Misali

Bir şehrin küçük bir sokağında yapılacak değişiklik bile bütün şehir planıyla ilgilidir. Su hattı, elektrik hattı, trafik akışı, kanalizasyon, yangın yolu, binaların düzeni hesaba katılmadan o sokakta tasarruf yapılamaz. "Ben sadece bir taşı oynatıyorum" denilemez; çünkü o taşın altında boru, kablo, temel veya geçiş hattı olabilir. Aynen öyle de bedendeki bir hücrede yapılan tasarruf, bütün beden şehrinin planına bağlıdır.

Saat Çarkı Misali

Bir saatin küçük bir çarkını değiştirmek için saatin bütün mekanizmasını bilmek gerekir. Çünkü o küçük çark, başka çarklarla temas eder; birinin dönüş hızı diğerini etkiler. O çark yanlış ölçüde olursa bütün saat bozulur. Hücre de beden saatinin küçük bir çarkı gibidir. Onu yerli yerine koymak, bütün beden makinesinin nizamını bilmeyi gerektirir.

Ordu Misali

Bir orduda tek bir askerin yeri bile bütün planla ilgilidir. O asker nerede duracak, hangi birliğe bağlı olacak, kimin emrini dinleyecek, ne zaman hareket edecek, ne zaman duracak; bunlar umumî kumandanın planıyla tayin edilir. Asker kendi başına cephe planı yapamaz. Hücre de beden ordusunda küçük bir nefer gibidir. Nerede duracağı, ne hizmet göreceği, hangi emirle çalışacağı, ne zaman öleceği küllî bir idareyle belirlenir.

Tohum ve Ağaç Misali

Bir ağacın yaprağındaki küçük bir hücre bile bütün ağacın hayatıyla ilgilidir. O hücre güneş ışığını alır, bitkinin beslenmesine hizmet eder, kökten gelen suyla irtibatlıdır, gövde ve dalların taşıma sistemiyle bağlıdır. Yaprak hücrelerini anlamak için kökü, gövdeyi, dalı, suyu, ışığı ve ağacın bütün hayatını bilmek gerekir. Demek bir yaprak hücrelerinde tasarruf eden kudret, bütün ağacı bilen ve idare eden kudrettir.

Öyle ise cüzde tasarruf, Hâlık-ı küll'ün emri altındadır.

Sebeplerin Aczi

Buradan çıkan büyük netice şudur: Hücrede tasarruf eden şey kör tabiat, şuursuz madde, tesadüf veya sebepler olamaz. Çünkü sebepler hücrenin bağlı olduğu bütün bedeni bilmez. Bir atom gözün ne işe yaradığını bilmez. Bir molekül kalbin ritmini tanımaz. Bir hücre beden geleceğini hesaplayamaz. Fakat neticede hücreler bütün bedene uygun, hikmetli ve ölçülü çalışır. Demek hücrede görünen tasarruf, hücrenin veya sebeplerin değil, bütün bedeni yaratan Allah'ın tasarrufudur.

Hâlık-ı Küll'ün Emri

Metnin neticesi şudur: **“Öyle ise cüzde tasarruf, Hâlık-ı küll'ün emri altındadır.”** Yani küçük parçada iş gören kim ise, bütünün Hâlık'ı da O'dur. Göz hücrelerini yaratan, gözü yaratandır. Gözü yaratan, yüzü yaratandır. Yüzü yaratan, bedeni yaratandır. Bedeni yaratan, insan nev'ini yaratandır. İnsanı yaratan da kâinatı ona hizmet ettiren Zât'tır. Çünkü cüz, küllün dışında düşünülemez.

Tevhid Delili

Bu bahis tevhidin çok kuvvetli bir delilidir. Çünkü bir hücredeki tasarruf bile bütün bedeni bilmeyi gerektiriyorsa, o hücreyi yapan kudret bütün bedeni de yapıyor demektir. Bütün bedeni yapan kudret, beden muhtaç olduğu havayı, suyu, gıdayı, güneşi ve kâinat şartlarını da biliyor ve idare ediyor demektir. Böylece küçücük bir hücre, insanı bütün kâinatın Hâlık'ına götüren bir pencere olur.

Bir hücreye kim hükmediyorsa, bütün bedeni de O bilmelidir. Çünkü hücre beden dışında mana kazanmaz. Bir harfi yazan, cümleyi bilmelidir; bir cümleyi yazan, kitabı bilmelidir. Bir hücreyi yerli yerine koyan da bedeni, hayatı ve kâinatı bilmelidir. Öyleyse hücrede hakiki tasarruf eden, ancak bütünün yaratıcısı olan Allah'tır.